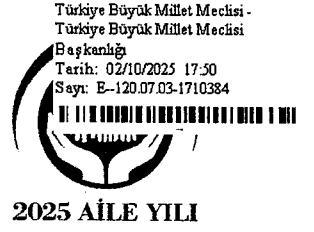

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

ACELE

7/27643
GK 156

Sayı : E-72079556-610-17924165
Konu : Soru Önergesi (7/27643)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 08.05.2025 tarihli ve 1625423 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Hatay Milletvekili Sayın Nermin YILDIRIM KARA tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/27643 Esas Numaralı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/27643 Cevap Metni (4 Sayfa)

Hatay Milletvekili Sayın **Nermin YILDIRIM KARA**'ya Ait 7/27643 Esas Numaralı Yazılı
Soru Önergesine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımız engelli bireyler ve ailelerinin güçlendirilmesi ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmekte, engelli bireylerin istihdamına ve toplumsal hayata etkin olarak katılımına büyük önem vermektedir.

Bu kapsamda Bakanlığımızca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma (SYD) Vakıfları aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yönelik başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli ve yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Bakanlığımızca 2022 sayılı Kanun kapsamında %40 ve üzeri oranda engelli raporu olan, sosyal güvencesi olmayan ve hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden az olan Türk vatandaşlarına Engelli Aylığı; 18 yaşından küçük özel gereksinim düzeyi en az hafif düzeyde olan veya %40 ve üzeri oranda engelli olan yakını bulunan ve hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden az olan Türk vatandaşlarına Engelli Yakını Aylığı bağlanmaktadır.

2022 sayılı Kanun kapsamındaki engelli ve yaşlı aylık tutarları ile ilgili olarak; aylık tutarları Anayasanın 65 inci maddesi çerçevesinde mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde belirlenmektedir. 2022 sayılı Kanun kapsamındaki yaşlı ve engelli aylıklarının aylık tutarları, Kanunda belirtilen gösterge rakamı ile memur maaş katsayısının çarpımından bulunacak tutara 5454 sayılı Kanuna göre %5 ya da %4 ek ödeme eklenerek belirlenmektedir. Memur maaşına endeksli olarak 6 ayda bir artırılmaktadır.

Bununla birlikte 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümlerine göre 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun, 60/c-1 ve 60/c-3 kapsamındaki genel sağlık sigortalısı sayılanlar ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin hastane, ilaç, reçete, optik katılım payı muhteviyatında ödedikleri katılım payı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından söz konusu kişilere geri ödenmektedir.

Ayrıca yaşlı ve engelli vatandaşlarımızın ev temizliği ve kişisel bakımları gibi zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik Ulusal VEFA Programı, ihtiyaç sahibi engelli vatandaşlarımızın topluma uyumunu kolaylaştıracak her türlü araç gereç ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik Engelli İhtiyaç Yardımı, özel eğitime ihtiyacı olan özel gereksinimli öğrencilere yönelik Engelli Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması gibi yardım programları yürütülmektedir.

Öte yandan Türkiye'de yaşanabilecek her tür ve ölçekteki afet ve acil durumlara etkin müdahale için görev alacak kamu kurumları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve gerçek kişiler Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) kapsamında belirlenmekte olup Aynı Bağış Depo Yönetimi ve Dağıtımı Çalışma Grubu faaliyetlerinin yürütülmesinde Bakanlığımız görevlendirilmiştir.

Bununla birlikte Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla Afet ve Acil Durum Hallerinde Yürütülecek İş ve İşlemler ile Zarar Gören Hanelere Yapılacak Sosyal

Yardımlara İlişkin İlke Kararı kapsamında afetten etkilenen hanelere yönelik acil temel ihtiyaç, ev eşyası ve barınma yardımları yapılmaktadır.

Bakanlığımız tarafından 2006 yılında uygulamaya konulan evde bakım yardımı, engelli bireylerin kurumsal bakım hizmetleri yerine aile ortamında yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlamak amacıyla, bakım hizmetini üstlenen yakınlarını desteklenmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda Bakanlığımız tarafından mevzuat gereği, evde bakım yardımı ücreti olarak (10.000) gösterge rakamı ile memur aylık katsayısının çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar aylık yardım ödemesi yapılmaktadır. Bu tutar 2025 yılının ikinci 6 ayı için 11.702,11 TL'dir.

Bu kapsamda 2021 yılında 10.956.992.145,75 TL, 2022 yılında 17.939.581.786,65 TL, 2023 yılında 31.657.199.444,30 TL, 2024 yılında 54.798.376.912,73 TL ve 2025 yılının ilk 8 ayı 44.747.097.739,78 TL olmak üzere son 5 yılda toplam 160.099.248.029 TL evde bakım yardımı ödemesi yapılmıştır.

Öte yandan; 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli meydana gelen ve maddi ve manevi kayıplara sebep olan iki büyük deprem afetinin ardından, bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda gerekli tedbirler ivedilikle alınmıştır.

Depremi olduğu ilk andan itibaren öncelikli olarak deprem bölgesindeki engelli ve yaşlı vatandaşlarımıza yatılı bakım hizmeti sunulan kuruluşlarımız ile iletişime geçilmiş olup deprem nedeniyle kuruluşlarımızda vefat eden veya yaralanan engelli ve yaşlı bireyin olmadığı bilgisi alınmıştır.

Deprem sonrasında bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda Bakanlığımız tarafından kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar iş birliğinde faaliyetler yürütülmüştür. Bu kapsamda;

- Bakanlığımız ile Down Sendromu Federasyonu iş birliğinde özel gereksinimi (down sendromu, otizm spektrum bozukluğu, serebral palsy, zihinsel engelli vb.) olan çocuk ve gençlerin ailelerinin rahatlatılması, bu bireylere gün içerisinde nitelikli eğitim ve becerilerine uygun çeşitlendirilmiş olanaklar sunulması, bu sayede depremden etkilenen ailelerin desteklenmesini amaçlayan "Melek Yüzler Mola Evleri" Projesi kapsamında deprem bölgesinde Mola Evi açılmıştır. "Mola Evi" adı altında hizmet veren bu merkezler deprem bölgesinde bulunan down sendromlu bireyler başta olmak üzere, benzer zihinsel engel türlerine sahip çocuk ve gençler ile ailelerin sosyal hizmet ve sosyal destek ihtiyacının karşılanarak, sosyal hayata katılımlarının sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bir sosyal içerme model projesi olan "Mola Evleri" ile deprem sonrası sosyal hayatın kesintiye uğramadan normalleşerek devam etmesinin desteklenmesi amaçlanmıştır.
- Bakanlığımız ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) iş birliğinde "Depremden Etkilenen Engelli ve Yaşlı Bireylere Yönelik Bakım ve Rehabilitasyon Destek Projesi" yürütülmektedir. Proje ile deprem bölgesinde konteyner kentlerde ailesiyle birlikte yaşamını sürdüren, bakım ihtiyacı olan engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın bakım ve rehabilitasyonlarının sağlanması, kendilerine ve ailelerine psikososyal destek verilmesi amaçlanmıştır. Proje kapsamında, 4 ilde (Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya) belirlenen konteyner kentlere erişilebilir ıslak zeminleri (wc, banyo) olan, geniş, tam donanımlı, Bakım ve Rehabilitasyon Üniteleri kurulmuş olup engelli ve yaşlı bireylere gündüzlü bakım ve rehabilitasyon hizmeti sunulmaktadır. Ayrıca, konteyner kentlere saha ziyareti düzenlemek suretiyle engelli ve

yaşlı bireylere bakım ve psikososyal destek hizmetleri sağlanmaktadır. Proje kapsamında UNDP tarafından personel, tefriş, araç ve eğitim desteği verilmektedir. 2023 yılı Mayıs ayında imzalanan iş birliği anlaşmasıyla 6 ay süre ile başlatılan Proje'ye ilişkin uzatma kararları ile 2025 yılında da devam etmiş olup Haziran sonu itibarıyla tamamlanmıştır.

- Bakanlıkların toplum temelli hizmetler konusunda özellikle işgücü kapasitesinin daha fazla desteklenmesine ihtiyaç duyması sebebiyle devam projesi olarak "Ruhsal Engelli Bireyler İçin Sosyal İçerme Projesi (2024-2026)" hazırlanmıştır. DSÖ koordinatörlüğünde Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığı iş birliğinde ülkemizde nitelikli toplum temelli ruh sağlığı hizmetlerinin sağlanması yoluyla ruhsal engelli bireylerin sosyal içermesine katkıda bulunmak amacıyla 2018-2023 yıllarında yürütülen "Ruhsal Engelli Bireyler İçin Sosyal İçerme Projesi"nin deprem bölgesini de kapsayacak şekilde 2024-2026 yıllarında da uygulanması kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede öncelikle deprem bölgesi olmak üzere ruhsal engelli bireyler için; toplum temelli bakım hizmetlerinin geliştirilmesine, hizmetlere ilişkin politika geliştirme, planlama, uygulama ve düzenleme çalışmalarını kanıta dayalı biçimde yürütmek üzere çalıştay ve odak grup toplantılarının düzenlenmesine ve toplum temelli bakım hizmetlerinde yetkin iş gücünü geliştirmek üzere eğitimler düzenlenmesine yönelik faaliyetler yürütmeye devam edilmektedir.

Bakanlığımızca; engelli bireylere yönelik bakım hizmetleri aile odaklı sosyal hizmet politikaları doğrultusunda geliştirilmektedir. Bu kapsamda, toplum temelli bakım hizmetlerinin yanı sıra kurum bakımı ihtiyacı olan engelli bireylere kurumsal bakım hizmeti de sunulmaktadır.

Resmi Engelli Bakım Merkezleri:

Engelli bireylere ilişkin sunulan yatılı bakım hizmetleri, Bakanlığımıza bağlı engelli bakım rehabilitasyon ve aile danışma merkezlerinde ücretsiz olarak sunulmaktadır. Bu kapsamda 2025 yılı Ağustos ayı itibarıyla Bakanlığımıza bağlı 106 Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezinde 6.851 engelli bireye hizmet verilmektedir.

Engelli bireylere, ailelerinin talepleri halinde yılda 30 güne kadar yatılı bakım merkezlerinde her türlü ihtiyaçları ücretsiz karşılanarak geçici misafir bakım hizmeti sunulmaktadır. Geçici misafir bakım hizmeti alan engelli sayısı 245'dir.

Özel Engelli Bakım Merkezleri:

Engelli bireyler özel engelli bakım merkezlerinde de yatılı bakım hizmeti alabilmektedirler. Bu kapsamda, 2025 yılı Ağustos ayı itibarıyla 327 özel engelli bakım merkezinden 31.336 engelli birey yatılı bakım hizmeti almaktadır. Bu merkezlerden hizmet alan 31.336 engelli bireylerden mevzuattaki kriterleri sağlayan 29.615'inin bakım maliyeti Bakanlığımız bütçesinden karşılanmaktadır. 903 engelli birey ise bu merkezlerden ücretsiz kontenjan kapsamında yararlanmakta olup herhangi bir ücret ödememektedir.

2025 yılı Ağustos ayı itibarıyla resmi ve özel engelli bakım merkezlerinde kurumsal yatılı bakım hizmeti alan engelli birey sayısı 38.187'dir.

Öte yandan; H Sınıfı sürücü belgesi Ocak 2016 itibarıyla kaldırılmıştır. Engeliler için ayrı bir sürücü belgesi sınıfı yoktur. Direksiyon Eğitimi engel durumuna göre özel tertibatlı araçla yapılmaktadır. Ehliyet almaya hak kazanma durumu İl Sağlık Müdürlüklerinde ilgili

komisyonlarda “Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları İle Muayenelerine Dair Yönetmelik” çerçevesinde yapılmaktadır.

Konuya ilişkin diğer düzenlemeler de “Karayolları trafik yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik” çerçevesinde yürütülmektedir.

Bahse konu yönetmelikler doğrultusunda; sürücü ve araçlara ilişkin kod tablosu İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenerek bu kurumların internet sitesinde yayımlanır. Sürücü adayları ve sürücüler için düzenlenecek Sağlık Raporunun şekli ve içeriği Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığınca (Emniyet Genel Müdürlüğü) belirlenmektedir. Sürücünün sağlık şartları ile araçta bulunması gereken özel tertibatlarla ilişkin kod numaraları, sürücü ve araçlara ilişkin kod tablosuna uygun olarak sürücü belgesi ve araç tescil belgesinin ilgili bölümüne yazmaktadır.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, diğer Bakanlıkların görev ve yetki alanına girdiğinden Bakanlığımızca değerlendirilememiştir.